

LAPSILLE SOPIVIEN POSITIIVISTEN DIGITAALISTEN SISÄLTÖJEN, PALVELUJEN JA SOVELLUSTEN KRITEERIT

Arvot ja vaikutukset

Suunnittelemassasi sisällössä tulee ensinnäkin huomioida seuraavat **arvot** siltä kannalta, miten sisältö saattaa **vaikuttaa** lapseen.

Mieti, onko sisältö, sovellus tai palvelu

- **voimauttava** – vahvistaa lapsen luottamusta omiin kykyihinsä ja mahdollistaa sen, että hän voi toimia mahdollisimman itsenäisesti turvallisessa digitaalisessa ympäristössä
- **kiinnostava** – motivoi ja innostaa lasta
- **virikkeitä antava** – kannustaa lasta oppimaan lisää
- **turvallinen** – tarjoaa lapselle tilan, jossa voi tutustua digimaailmaan varsin riskittömästi.

Tarkistuslista

Ota huomioon perusasiat

- Valitse kohdeikäryhmä
- Määritä tavoitteet
- Suunnittele hyödylliseksi lapselle

Aseta selvät ja läpinäkyvät tavoitteet

- Pidä tavoiteltu ikäryhmä kirkkaana mielessä sisällön ja käyttöliittymän suunnittelussa.
- Suunnittele sisältö kohderyhmän kykyjen, lasten kognitiivisen, kielellisen ja sosioemotionaalisen kehityksen sekä kyseisen ikäryhmän kiinnostuksen kohteiden mukaan. Muista aina myös se, että jokainen lapsi on yksilö, ja lapset voivat olla hyvin erilaisia.
- Ota huomioon oman kontekstisi kannalta olennaiset sosiaaliset ja kulttuuriset tekijät.

Luo virikkeisiä digitaalisia kokemuksia

- Suunnittele luovia, vuorovaikutteisia, innostavia, innovatiivisia, viihdyttäviä ja/tai opetuksellisia elementtejä ja toimintoja.
- Tarjoa houkuttelevaa kuvallista materiaalia, jonka tekijätiedot on asianmukaisesti ilmoitettu. Muista, että grafiikka, äänet (puhe-, musiikki- ja äänitehosteet) ja videot voivat olla vaikuttavampia kuin teksti.
- Käytä sopivan haasteellisia tehtäviä ja toimintoja sekä anna sopivaa palautetta ja palkintoja tilanteen mukaan.
- Harkitse yhteistyötä muiden positiivisen verkkosisällön tuottajien/tekijöiden kanssa (sisältöjen vaihtaminen, jakaminen ja upottaminen).

Varmista käytettävyys

- Mieti, millä tavoin sisältöä/palvelua voisi käyttää mobiililaitteilla sekä eri alustoilla, selaimilla ja käyttöjärjestelmillä.
- Varmista, että navigaattiorakenne on helppokäyttöinen, intuitiivinen ja kohderyhmän motorisiin taitoihin ja kykyihin mukautettu.
- Suunnittele sivusto/palvelu/sovellus sellaiseksi, että käyttäjät eivät eksy; heidän pitää aina tietää, missä he ovat, ja selvästi merkityt navigointipolut helpottavat liikkumista.
- Anna URL-osoite ja/tai nimi, joka vie lapsen helposti kyseiseen sisältöön/palveluun/sovellukseen, eikä vie heitä epäsuotaville tai vahingollisille, viruksia ja mainoksia sisältäville sivustoille, jos he kirjoittavat osoitteen väärin.
- Käytä hyvää, virheetöntä ja kohderyhmälle sopivaa kieltä.
- Varmista, että lapset eivät eksy ja voivat palata helposti takaisin etusivulle tai muille aiemmille sivuille. Anna heille mahdollisuus seurata sijaintiaan (esim. merkitsemällä kohta pelissä tai tarinassa). Tee lapselle helpoksi löytää sama sisältö uudelleen, jos he haluavat jatkaa lukemista tai pelaamista myöhemmin.

Kehitä sisältöjä ja palveluja, jotka ovat saavutettavia ja osallistavia

- Varmista, että suunniteltaessa, kehitettäessä ja tuotettaessa sisältöä/palvelua kaikkien osallistuvien tahojen kanssa huomioidaan myös niiden tarpeet ja vaatimukset, joilla on näkemiseen, kuulemiseen, liikkumiseen tai kognitiivisiin seikkoihin liittyviä rajoitteita.
- Ota huomioon sisällön ja palvelujen rakenne, kieli/teksti/puhe, äänet, kuvat ja värit. Varmista, että ne suunnitellaan tavalla, joka mahdollistaa apuvälineteknologian käytön ja tarjoaa vaihtoehtoisia tekstejä tai attribuutteja.

Varmista sisällön luotettavuus

- Tarkista, että sisältö/palvelu/sovellus on asiaankuuluvien säännösten mukainen (esim. alaikäisten suojeleminen, tietosuojat, kaupallinen viestintä, tekijänoikeudet).
- Anna tietoa sisällön tuottajasta tai tekijästä.
- Varmista, että yhteystiedot ovat helposti saatavilla, ja vastaa yhteydenottoihin kohtuullisessa ajassa.
- Tarjoa paikkansapitävää ja luotettavaa sisältöä, jota ylläpidetään ja tarkistetaan säännöllisesti.
- Varmista tarvittaessa, että tarjottu sisältö on totta, ajantasaista ja ajankohtaista.
- Tarjoa selkeää tietoa vanhemmille ja huoltajille. Mieti, kannattaisiko hakea riippumatonta sertifiointia, jonka avulla voit tuoda esiin palvelusi lapsiystävällisyyden.

Varmista ennen kaikkea lapsen turvallisuus

- Varmista, että sisältö ei ole haitallista alaikäisille: se ei sisällä loukkaavaa materiaalia tai muita haitallisia aineksia (esim. pornografiaa, rasistista, väkivaltaista, loukkaavaa tai muukalaisvastaista sisältöä tai tällaisia kuvia tai videoita).
- Varmista, että lapsia ei ohjata sopimattomaan sisältöön, kuten muihin sivustoihin tai sovelluksiin, joiden sisältö on epäasiallista.
- Aina kun päätät käyttää sisältöä ulkopuolisista lähteistä, vältä automaattisesti tuotettuja oheissisältöjä tai sisältöesittelyjä, joita et voi valvoa toimituksellisesti.
- Noudata turvallisen suunnittelun periaatetta ja ota huomioon lasten suojeleminen verkkoympäristössä heti tuotantoprosessin alusta alkaen.

- Laadi tehokas seuranta- ja valvontajärjestelmä ja tarjoa helposti löydettäviä ja helppokäyttöisiä tapoja ottaa yhteyttä tukipalveluun tai ilmoittaa mahdollisesta vahingollisesta sisällöstä tai yhteydenotosta sekä estää ne.
- Hyödynnä tarvittaessa ikäluokitukseen tarkoitettuja työkaluja, joilla ikäraajat voi merkitä elektronisesti; näin vanhempien on helpompi arvioida tarjoamaasi sisältöä/palvelua/sovellusta oikein. Käytä alustojen tarjoamia ikäluokitustyökaluja erittäin huolellisesti ja vastuuntuntoisesti, jotta tulokset ovat asianmukaisia.

Muista huolehtia lasten yksityisyyden suojasta

- Varmista, että yksityisyyden suoja koskevia lakeja noudatetaan. Varmista, että olet tarkistanut ja päivittänyt sisältösi/palvelusi EU:n yleisen tietosuojasetuksen (GDPR) mukaisesti.
- Kerää vain välttämättömät tiedot.
- Kerro tietosuojaa koskevista toimista ja menettelytavoista selvästi ja sellaisella kielellä tai tavalla, joka sopii kohderyhmälle ja lasten vanhemmille.
- Jos käyttäjien tietoja käsitellään tai heiltä tarvitaan lupa sovelluksen/sivuston/palvelun asentamiseen tai käyttämiseen, asiasta pitää ilmoittaa selvästi.
- Varmista, että henkilötietoja käsitellään luottamuksellisesti, poikkeuksista kerrotaan selvästi (esim. palkinnon toimittaminen) ja samalla ilmoitetaan selvästi, että tiedot hävitetään jälkepäin.
- Jos lapset voivat kertoa henkilötietonsa, siihen pitää saada vanhempien nimenomainen suostumus.

Kehitä viisaasti sosiaalisen median elementtejä ja viestintäkeinoja (yhteisöpalvelut, chattihuoneet, keskustelupalstat, vieraskirjat, videoiden ja kuvien jakopalvelut, pikaviestimet jne.)

- Huomioi näiden toimintojen turvalliseen käyttöön liittyvät säännöt, jos niitä tarjotaan (esim. netiketti toisten kanssa viestittäessä, henkilötietojen suojaaminen, suojautuminen nettikiusaamiselta).
- Kehota lapsia pyytämään ensin vanhemmilta lupa käyttäjätiliin luomiseen ja mieti, miten tämä voidaan toteuttaa rekisteröitymisprosessin aikana.
- Varmista, että tarjolla on helppokäyttöinen ja helposti löydettävä ilmoitustapa (hälytyspainike siltä varalta, että lapset tarvitsevat apua tai neuvoja tai haluavat ilmoittaa mahdollisesti haitallisesta sisällöstä tai yhteydenotosta).
- Varmista jatkuvalla ja aktiivisella käyttäjien kommenttien valvonnalla, että kaikki lapsille mahdollisesti haitallinen sisältö poistetaan.

Kehitä kaupallisia elementtejä vastuullisesti, jos niitä on: mainonta, sponsorointi, verkkokauppa, sovelluksen sisäiset ostot jne.

- Varmista, että noudatetaan lapsille suunnattua mainontaa ja kaupallisia elementtejä koskevia säännöksiä.
- Varmista, että kaupalliset elementit, mainonta ja verkkokauppatoiminnot on selvästi erotettu sisällöstä, ne ovat helposti tunnistettavia, ne on merkitty kaupalliseksi, eivätkä ne ole kohderyhmän ikäisille sopimattomia (esim. ei alkoholin, tupakan, plastiikkakirurgian tai laihdutusvalmisteiden mainontaa tai myyntiä).
- Varmista, että kaupallisesta osuudesta kerrotaan avoimesti.
- Sovelluksissa ei pitäisi olla mahdollista käyttää rahaa muuten kuin selvästi merkityssä osiossa, jonka käyttämiseen lapsi tarvitsee vanhempien luvan. Älä painosta lapsia ostamaan lisäominaisuuksia.

- Varmista, että kaupalliset elementit eivät rajoita käyttäjän toimintaa.
- Varmista, että lasten rahankäytölle sivustolla/sovelluksessa/palvelussa on asetettu yläraja.
- Varmista, että maksutavat edellyttävät vanhempien valvontaa.